

סיכומי הדרך היומי

מחודדים ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה בפ"ך (קידושין ל')

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שינדל חיה חוה גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום ז"ל נלב"ע יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת מרת פייגע ציפורה גאסט ע"ה בת ר' מרדכי אשת ר' אברהם ז"ל נלב"ע כ"ט שבט תשכ"א ת.נ.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net
שמחים לבשר על חידוש שמיעת השיעורים בטלפון
בעברית ובאנגלית במספר 0799-379-634

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.
לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.
לעילוי נשמת הרב אברהם בן חיים גאסט ז"ל נלב"ע ו' טבת תש"ב ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ ר' פינחס בן ר' בנימין בינוש זצ"ל

שבת קודש פרשת וישלח - י"ד כסלו תשע"ח

דף ד' ע"א

לעיל (ג): העמידו המשנה כר' ישמעאל ולמלקות (שאלו קרבן סובר שאין מביאים אלא על שבועה לשעבר), ולפי זה 'מראות נגעים' היינו בקוצץ בהרתו שנאמר 'השמר בנגע הצרעת', וכל מקום שנאמר 'השמר' 'פן' ו'אל' אינו אלא לא תעשה. ומה ששינו 'יציאות השבת' היינו במזיד לענין מלקות, ולכן העמדנו כר' ישמעאל הסובר שלוקים על לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד.

דייקו בגמרא שלולי הקושיא ממלקות בשבת היינו מעמידים המשנה כר' עקיבא - והיינו למלקות, וגם בנגעים שייך מלקות - בקוצץ בהרתו. ופרכו שא"כ יש רק שתיים ולא שתיים שהן ארבע, וגם הרי מפורש שמדובר בשוגג, ששינו 'הרי זה בעולה ויורד'.

מסקנא - רב יוסף: אין המשנה כתנא אחד, אלא רבי נקט בידיעות הטומאה כר' ישמעאל ובשבועות כר' עקיבא. רב כהנא: רבי העמיד המשנה כשיטתו. שסובר בידיעות כר' ישמעאל ובשבועות כר' עקיבא, כדלהלן.

המקור שחיוב קרבן עולה ויורד הוא רק ביש בה ידיעה בתחילה וידיעה בסוף והעלם בינתים - לר' עקיבא: שנאמר פעמיים 'ונעלם'. לרבי: 'ונעלם' משמעותו שידע קודם לכן (כדלהלן ה.), 'והוא ידע' - הרי כאן שתי ידיעות. ומיותר 'ונעלם' השני לחיוב בין על העלם טומאה ובין על העלם מקדש.

דף ד' ע"ב

סברו תחילה שרבי סבר כר' עקיבא בשבועות - שהרי טעמו משום שדרש הפסוקים בריבוי ומיעוט (דלא כר' ישמעאל שדרש בכלל ופרט), וכן היא שיטת רבי כדלהלן בפדיון הבן.

פדיון הבן - לרבי: בכל פודין חוץ מן השטרות. לחכמים: חוץ מעבדים ושטרות וקרקעות. שרבי דרש בריבוי ומיעוט, 'ופדויו מבן חודש' - ריבה, 'בערכך כסף חמשת שקלים' - מיעט, 'תפדה' - חזר וריבה, ריבה הכל, ומיעט רק שטרות שאין דומים כלל לכסף. וחכמים דרשו ב'כלל ופרט וכלל' שאי

אתה דן אלא כעין הפרט - דבר המטלטל וגופו ממון, יצאו קרקעות שאינן מטלטלין, יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות, יצאו שטרות שאין גופן ממון.

רציעת עבד עברי - ר' יוסי ב"ר יהודה דרש בריבוי ומיעוט: 'מרצע', 'ולקח' - לרבות כל דבר שנלקח ביד (כגון הסול והסירה המחט והמקדח והמכתב). רבי דרש בכלל ופרט: 'מרצע' - מה מרצע מיוחד של מתכת אף כל של מתכת.

למסקנא - כפי שרואים ברציעה דרכו של רבי לדרוש ב'כלל ופרט', וממילא סובר כר' ישמעאל לענין שבועה, ומ"מ נקט במשנה לענין שבועות כר' עקיבא (ודלא כמו שאמרו תחילה בשם רב כהנא שהעמיד כך מפני שסובר כך). ומה שדרש בריבוי ומיעוט בפדיון הבן הוא משום שהפרט לא נכתב בין שני הכללים, וכדתנא דבי ר' ישמעאל: נאמר בסימני טהרה לדגים 'במים' 'במים' שני פעמים - אין זה כלל ופרט אלא ריבה ומיעט, וחכמים סוברים שכל מקום שאתה מוצא שתי כללות הסמוכות זה לזה הטל פרט ביניהן ודונם בכלל ופרט.

יום ראשון פרשת וישב - ט"ו כסלו תשע"ח

דף ה' ע"א

שינוי לעיל שרבי אמר שמשמעות 'ונעלם' היא שקודם לכן ידע - שאלו הכוונה שלא ידע כלל היה נכתב 'והיא עלומה ממנו'. ואמנם בסוטה נאמר 'ונעלם מעיני אישה' ואין יכול להתפרש שידע ושכח - שדרשו מ'ונקה האיש מעון והאשה היא תשא את עונה' שרק בזמן שהאיש מנוקה מעון המים בודקים את אשתו, וכן על התורה נאמר 'ונעלמה מעיני כל חי' ולא ידעוה כלל - שנאמר 'לא ידע אנוש ערכה', אך סבר רבי ידיעה בית רבו שמה ידיעה (וידיעה קצת יש גם בסוטה ובתורה).

לרבי מה ששינוי 'אין בה ידיעה בתחילה ויש בה ידיעה בסוף' - היינו בתינוק שנשבה לבין הנכרים ולא היתה לו ידיעה בית רבו.

במסכת שבת שנינו 'יציאות שבת שתיים שהן ארבע בפנים ושתיים שהן ארבע בחוץ' - שעיקר המסכת בענין שבת, ולכן שנינו גם הפטורים (שעשה כל

אחד חצי מלאכה - עקירה או הנחה), אך כאן שנינו רק החיובים - שתי הוצאות ושתי הכנסות.

דף ה' ע"ב

מה ששינו במשנה 'יציאות השבת שתיים שהן ארבע' - היינו שתי הוצאות ושתי הכנסות, ואף ששינו 'יציאות' - רב אשי: גם הכנסה מרשות הרבים לרשות היחיד נקראת 'הוצאה' כיון שעקר החפץ ממקומו, וכמו ששינו 'המוציא מרשות לרשות חייב' והיינו גם במכניס, שאם רק במוציא למה נקט 'מרשות לרשות' ולא 'מרשות היחיד לרשות הרבים'. רבא: 'רשויות השבת שתיים' (רשות היחיד ורשות הרבים), שבהם יש שני איסורים לעומד בחוץ, ושנים לעומד בפנים.

מראות נגעים שנים שהן ארבעה: בהרת - עזה כשלג, תולדתה - כסיד ההיכל, שאת - כצמר לבן, תולדתה - כקרום ביצה. ומה ששינו שתי אבות ושתי תולדות היינו דלא כר' עקיבא שסבר שכל אחת מצטרפת לזו שלפניה, ואם כן יש למנותם לפי סדר דרגת בהירותם - שלסדר המשנה נמצא כסיד היכל אין לו למי להצטרף, לבהרת לא - שיש 'שאת' ביניהם, לשאת לא - שאינו תולדתו. אכן מקרום ביצה לא היה קשה, שמצטרף עם שאת כיון שפירשה תורה 'לשאת ולספחת' - ספחת טפילה לשאת.

יום שני פרשת וישב - ט"ז כסלו תשע"ח

דף ו' ע"א

שאל יהושע בנו של רבי עקיבא את אביו: מפני מה אמרו 'מראות נגעים שנים שהן ארבע', יאמרו 'מקרום ביצה ולמעלה טמא'. אמר לו: לומר שמצטרפים זה עם זה. אמר לו: ויאמרו 'מקרום ביצה ולמעלה טמא, ומצטרפין זה עם זה'. אמר לו: לומר לך כל כהן שאינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים.

אין לדייק מהברייתא דר' עקיבא סובר שזו למעלה מזו, שהרי הקשה לו בנו שיאמרו רק 'מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפים זה עם זה', ומשמע שמצטרפים לפי הסדר - שמא קיצר התנא ובאמת שאלו: יאמרו 'מקרום ולמעלה טמא ומצטרף, ומסיד ההיכל ולמעלה טמא ומצטרף'.

משל דר' עקיבא בנגע פתוך - ד' כוסות של חלב, אחד נפלו לתוכו שתי טיפין של דם, ואחד נפלו לתוכו ארבע טיפין, ואחד נפלו לתוכו שמונה, ואחד נפלו לתוכו י"ב, וי"א ט"ז - שכולן מראות לובן הן, אלא שזה למעלה מזה וזה למעלה מזה. וזהו המקור שר' עקיבא סובר גם בנגע חלוק כמו בפתוך שהצירוף הוא זה למעלה מזה.

רבי עקיבא אומר: אדמדם שבזה ושבזה כיון המזוג במים, אלא של בהרת עזה כשלג ושל של צמר דיהה הימנה - כך יש לגרוס, ולא 'של סיד דיהה הימנה', שהרי לר' עקיבא מצטרפים זה למעלה מזה לפי הסדר.

דף ו' ע"ב

'בהרת' עזה היא - שנאמר 'אם בהרת לבנה היא',

היא לבנה ואין אחרת לבנה. והיא עמוקה - כאמור 'ומראה עמוק מן העור', כמראה חמה העמוקה מן הצל.

'שאת' - גבוה, כאמור 'על כל ההרים הרמים ועל כל הגבעות הנשאות'.

'ספחת' - טפילה, כאמור 'ואמר ספחני נא'.

מקור תולדת שאת - 'ספחת'. תולדת בהרת - לר' זירא: נאמרה 'לבנה' בשאת ונאמרה 'לבנה' בבהרת, כשם של'לבנה' האמורה בשאת יש טפילה כך גם ל'לבנה' האמורה בבהרת. למתניתא: הטיל הכתוב 'ספחת' בין שאת לבהרת, ללמד טפילה לשניהם.

שאת כצמר לבן - צמר נקי בן יומו שמכבנין בו למילת.

משל דרגות הנגעים לחכמים: א. לשני מלכים ושני איפרכי (משנה למלך) - כל מלך גדול מאיפרכא שתחתיו, שכל אחד הולך אחר מלך שלו. ב. כגון מלכא ורופילא (משנהו) ההולכים זה בצד זה, ואלקפטא וריש גלותא המהלכים זה בצד זה. ג. כגון שבור מלך פרס ומשנהו, וקיסר רומי ומשנהו. ד. כגון גלימת צמר חדשה וגלימה ישנה, וסדין פשתן חדש וסדין ישן.

'ותאכל כל ארעא ותדושנה ותדקנה' - זו רומי חייבת שטיבעה יצא בכל העולם כולו.

יום שלישי פרשת וישב - י"ז כסלו תשע"ח

דף ז' ע"א

המקור שקרבן עולה ויורד האמור בטומאה היינו בטומאת מקדש וקדשיו

א. מה כשהזהיר וענש על הטומאה היינו על טומאת מקדש וקדשיו, כך גם כשחייב קרבן על הטומאה. ואמנם גם על תרומה הזהיר וענש (שרק קרבן קבוע לא מצאנו על עוון מיתה, אך קרבן עולה ויורד מצאנו בשמיעת קול ובביטוי שפתים) - אלא שנתמעטה מ'בה'. והקשו: נמעט מ'בה' טומאת מקדש, שאין די לו בקרבן עולה ויורד אלא מביא קרבן קבוע.

ב. רבי אומר: נאמר בעולה ויורד 'בהמה טמאה' (ומיותר אחר שנאמר 'חיה', שבהמה בכללה), ונאמר להלן 'בהמה טמאה' - מה להלן טומאת קודש אף כאן טומאת קודש. והוקש מקדש לקודש בפסוק 'בכל קודש לא תיגע ואל המקדש לא תבוא'. ו'בה' למעט תרומה (שגם היא בכלל ב'כל קודש לא תגע'). והקשו: נמעט מ'בה' מקדש, ואף שדומה לקודש ששניהם בכרת, הרי תרומה דומה ששניהם אכילה.

ג. שלש כריתות בשלמים: א' לכלל, וא' לפרט, וא' לטומאה הכתובה בתורה סתם ואיני יודע מה היא - קרבן עולה ויורד - הוי אומר טומאת קודש, ואם אינו ענין לטומאת קודש שכבר נלמד מ'בהמה טמאה' כנ"ל (ב') תנהו ענין לטומאת מקדש. והקשו: נצרך לחיוב כרת על אכילת דברים שאינם נאכלים, ולר' שמעון הפוטר בהם, נצרך לאוכל חטאת פנימית שאף שאין חייבים עליה משום פיגול חייבים על

טומאה. וכן הקשו על 'ש' של טומאות בשלמים', שכיון שהוצרכו לכרת הוצרך טומאה.

ד. 'קודש' כרבי (ב'), ו'מקדש' - נאמר בעולה ויורד 'לכל טומאתו', ונאמר בטמא מת 'את משכן ה' טימא, טמא יהיה עוד טומאתו בו' - מה להלן טומאת מקדש אף כאן טומאת מקדש. ו'בה' לרבות אוכל נבלת עוף טהור, שנאמר 'או כי יגע' - רק מי שהוא בר נגיעה, ונאמר 'בה' למעטו - אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות.

דף ז' ע"ב

נאמר בשעיר פנימי 'וכיפר על הקודש מטומאות בני ישראל' - יש להביא ג' טומאות: ע"ז - 'למען טמא את מקדשי', גילוי עריות - 'ולא תטמאו בהם', שפיכות דמים - 'ולא תטמא את הארץ'. לר' יהודה: נאמר 'מטומאות בני ישראל' ולא כל טומאות, והיינו טומאת מקדש וקדשיו שנחלקה משאר טומאות. אף כאן בטומאת מקדש וקדשיו. לר' שמעון: ממקומו מוכרע כן - 'וכפר על הקודש מטומאות' - מטומאות של קודש, ולא על כל טומאה שבקודש, שנאמר 'ומפשעיהם לכל חטאתם' - כפשעים שאינם בני קרבן, אלא תולה על טומאה שיש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף - שנאמר 'לכל חטאתם' והיינו שאם תהיה לו ידיעה יהא חייב חטאת.

מה שהיינו אומרים שהשעיר בא לכפר על טומאת ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים - היינו במזיד ולא התרו בו ולכן אינו נהרג, או בשוגג ולא נודע לו ולכן אינו מביא קרבן או גולה. וכן יכול להיות בשפיכות דמים בשוגג ובאלו שאינם בני גלות (כגון שהרגו דרך עליה).

לעיל (ז): מיעט ר' שמעון מהפסוק שאין השעיר מכפר על כל טומאות שבקודש - שהיינו אומרים שתולה גם על שיש בה ידיעה בתחילה ובסוף, ובאופן שאינו עדיין בר קרבן - שנודע לו סמוך לשקיעת החמה.

דף ח' ע"ב

שנינו לעיל (ע"א) 'מנין שיש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף ששעיר זה תולה' - היינו שהיה מקום לומר שכיון שלמדנו שמכפר על חטאים הדומים לפשעים שאינם בני קרבן, א"כ יכפר רק על חטאים שאינם בני קרבן כלל (כפשעים) והיינו על אין בה ידיעה בתחילה ויש בה בסוף, ולא על שיש בה ידיעה בתחילה ואין בה בסוף שכשיוודע לו יביא קרבן, ואף שעל זה שעיר הנעשה בחוץ ויוה"כ מכפר - היינו מהפכים הכפרות. ולכן הוצרך לדרוש מ'לכל חטאתם' שתולה על זו שמביאים עליה חטאת.

אין השעיר מכפר כפרה גמורה על שהיה לו ידיעה בתחילה ולא בסוף - שלא נאמר 'מחטאתם' אלא 'לכל חטאתם' - אלו שיבואו לכלל חטאת. אלא תולה עד שיוודע לו - לר' זירא: שאם מת - מת בלא עון. לרבא: אם מת מיתה ממרקת, אלא תולה להגן עליו מן היסורים.

שעיר פנימי וחיצון הוקשו זה לזה, אך אין פנימי מכפר גם על עוון שהחיצון מכפר, [ונפק"מ לאופן שלא היו די שעירים ורק פנימי קרב] - שנאמר 'אחת' - כפרה אחת מכפר ולא שתיים. ואין חיצון מכפר על מה שפנימי מכפר, [ונפק"מ לטומאה שאירעה בין זה לזה] - שנאמר בפנימי 'אחת בשנה' - כפרה זו לא תהא אלא אחת בשנה.

יום חמישי פרשת וישב - י"ט כסלו תשע"ח

דף ט' ע"א

לר' ישמעאל הסובר שאין בה ידיעה בתחילה ויש בה ידיעה בסוף מביא קרבן עולה ויורד - שעיר הנעשה בחוץ מכפר על שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף, ואף ששעירי הרגלים ושעירי ר"ח גם מכפרים עליו - סבר כר' מאיר שכל השעירים כפרתן שזה על טומאת מקדש וקדשיו. והוקש חיצון לפנימי ללמד שכשם שפנימי אינו מכפר על שאר עבירות כך גם חיצון.

לר' יהודה שעירי רגלים ור"ח מכפרים על שאין בה ידיעה בתחילה ולא בסוף - שנאמר בר"ח: 'ושעיר עזים אחד לחטאת לה' - חטא שאין מכיר בו אלא ה' יהא שעיר זה מכפר. ואף שכבר דרשו: מה נשתנה שעיר של ר"ח שנאמר בו לה' - אמר הקב"ה שעיר זה יהא כפרה על שמיעטתי את הירח - אילו לכך בלבד היה נכתב 'על ה', וללמד רק לענייננו היה נכתב 'חטאת ה'. אך אין מכפר על שאר עבירות שאין ידוע רק לה' - הואיל ושעיר יו"כ בא בזמן קבוע וזה בא בזמן קבוע, מה זה אינו מכפר אלא על טומאת מקדש וקדשיו אף זה כן. ולמדים שעירי הרגלים משעיר ר"ח - שנאמר בהם 'ושעיר'.

דף ט' ע"ב

יום רביעי פרשת וישב - י"ח כסלו תשע"ח

דף ח' ע"א

לר' יהודה למדים מ'מטומאות' שהשעיר מכפר על טומאה שחלק בה הכתוב, והיינו טומאת מקדש וקדשיו - והחילוק הוא שמביא עליו קרבן עולה ויורד. ואף שגם עוון ע"ז חלוק שמביא שעירה ולא כשבה - היא חלוקה להחמיר. ואין לומר יולדת שחלוקה להביא קרבן עולה ויורד - שנאמר 'לכל חטאתם', ולא לכל טומאתם. [ור' שמעון בן יוחאי שיולדת חוטאת - הרי חלק על דרשת ר' יהודה וסבר שממקומו הוא מוכרע.] ומאותו טעם אין לומר שמדובר במצורע. [ואף שעל שבעה דברים נגעים באים - הנגע מכפר על העוונות, והקרבן בא להתירו בקדשים.] ומאותו טעם אין לומר נזיר טמא שחלוק להביא תורים ובני יונה, ור' אלעזר הקפר האומר נזיר חוטא הוא - סבר כר' שמעון שממקומו הוא מוכרע.

ר' שמעון אומר ממקומו הוא מוכרע - 'וכיפר על הקדש מטומאות' - מטומאתו של קודש, ור' יהודה סבר שהוצרך הפסוק ללמד לעשות ההזאות בהיכל כמו לפני ולפנים מאותו פר ושעיר, שאילו מ'וכן יעשה לאהל מועד' היינו טועים לומר שיביא פר ושעיר אחרים להזאות ההיכל, ור' שמעון סבר שלא היינו טועים כן.

לר' יהודה שעירי רגלים וראשי חדשים מכפרים על שאין בה ידיעה בתחילה ולא בסוף - אף בחטא שסופו ליודע, שכעת הוא חטא שאין מכיר בו אלא ה'.

לר' שמעון שעירי ר"ח מכפרים רק על טהור שאכל קודש טמא - שנאמר ביום שמיני למילואים על שעיר ר"ח 'ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה', ולמדים גזירה שוה מ'עון' הנאמר בציץ שמכפר על טומאת בשר, ולא על העולין כציץ - שהרי נאמר 'עון העדה'. ואין למדים בגזירה שוה שיכפרו שניהם על שני העוונות - א. לא ר"ח על של ציץ (אם נשבר הציץ) - שנאמר 'עון', רק עון אחד נושא. ולא ציץ על של ר"ח (לטומאה שאירעה בין זה לזה) - שנאמר בשעיר ר"ח 'אותה', אותה נושא עון זה ולא אחרת. ב. בר"ח נאמר 'עון העדה' - ולא קדשים, בציץ נאמר 'עון הקדשים' - ולא עדה.

יום שישי פרשת וישב - כ' כסלו תשע"ח

דף י' ע"א

המקור לר' שמעון שישי רגלים מכפרים על שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף - שנאמר בהם 'ושעיר' להקיש ל'שעיר' של ר"ח שנאמר קודם לכן, כשם שהוא מכפר כל עוון קודש כך גם הם, ובהכרח היינו על שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף. שעל של ר"ח (טהור שאכל קודש טמא) אין מכפרים - שנאמר בו 'אותה'. ועל שיש בה ידיעה בתחילה ובסוף - בר קרבן הוא. ועל של יו"כ (שיש בה ידיעה בתחילה ולא בסוף) - שעיר הנעשה בפנים, שאין בה ידיעה בתחילה ויש בסוף - שעיר הנעשה בחוץ) לא - שנאמר 'אחת בשנה'.

לר' מאיר כל השעירים כפרתם שוה - שנאמר לאחר כל קרבנות המוספים 'אלה תעשו לה' במועדיכם', הוקשו כל המועדים כולם זה לזה. וגם ר"ח נקרא מועד, כאמור 'קרא עלי מועד לשבור בחורי' - שנתעבר תמוז בשנה שניה ליציאת מצרים, ולכן הבכיה על בשורת המרגלים הייתה בליל ט' באב.

שעיר הנעשה בפנים - גם לר' מאיר אינו מכפר אלא על שהיתה לו ידיעה בתחילה ולא בסוף, ורק הוא מכפר על כך ולא שאר השעירים. שנאמר 'אחת' - כפרה אחת מכפר ולא שתיים, ונאמר 'אחת בשנה' - כפרה זו לא תהא אלא אחת בשנה.

מקורו של ר' שמעון שכל שעיר מכפר כפרה אחרת: שעיר ר"ח אין מכפר על של רגלים - שנאמר בו 'עון', רק עון אחד נושא. שעירי רגלים אין מכפרים על של ר"ח - שנאמר בשל ר"ח 'אותה' רק אותה נושא עוון זה. שעירי רגלים לא מכפרים על של יו"כ - שנאמר ביו"כ 'אחת בשנה', כפרה זו לא תהא אלא אחת בשנה. שעיר יום הכפורים אין מכפר על של רגלים - שנאמר בשעיר פנימי 'אחת', כפרה אחת מכפר ולא שתיים, ונאמר 'מלבד חטאת הכפורים' - הוקש חיצון לפנימי.

דף י' ע"ב

מקורו של ר' שמעון בן יהודה בשם ר' שמעון: שעיר ר"ח מכפר רק על טהור שאכל טמא ולא על של רגלים - שנאמר בו 'עון', רק עון אחד נושא. שעירי רגלים מכפרים גם על של ר"ח וגם על טומאה בלא ידיעה תחילה וסוף - שלא משמע לו הלימוד מ'אותה'. שעירי רגלים אין מכפרים על של יו"כ (ידיעה תחילה ולא בסוף) - שנאמר 'אחת בשנה', כפרה זו לא תהא אלא אחת בשנה, והוקש חיצון לפנימי. אך של יו"כ מכפר גם על של רגלים שהמיעוט 'אחת' - שנאמר לו כפרה אחרת] נאמר רק על פנימי - כאמור 'וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה', קרנותיו של מזבח פנימי מכפרים רק כפרה אחת.

אמר ר' יוחנן: תמידים שלא הוצרכו לציבור נפדים תמידים, ואין אומרים בקרבן ציבור 'וכי קדושה שבהן להיכן הלכה', וכמו ששינו לענין מותר הקטורת, שהיו מחללים אותה על מעות שהוכנו לשכר האומנים, ונתנוה לאומנים בשכרם, וחזרו ולקחוה מהם בדמי תרומה חדשה. (המשך בדף הבא).

שבת קודש פרשת וישב - כ"א כסלו תשע"ח

דף י"א ע"א

המכתשת מקדשת את הקטורת קדושת הגוף - ולכן נפסלת בטבול יום. אך אין נפסלת בלינה עד שקדשה בכלי - הואיל ואין צורתה משתנית כל השנה.

המנחות והקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משוח ומנחת נסכים: משהוקדשו - מועלים בהם, קדשו בכלי - הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה.

הטעם שתמידים והקטורת שלא הוצרכו לציבור נפדין ואין אומרים 'קדושה שבהן להיכן הלכה' - לב בית דין מתנה עליהם, אם הוצרכו הוצרכו ואם לאו יהיו לדמיהם.

הקדיש זכר לדמי עולה - קדוש קדושת הגוף וקרב בעצמו. הקדישו לדמי נסכים - קדושת דמים [ולזה דומים קרבנות ציבור שלא הוצרכו, שמועיל להם התנאי של לב ב"ד].

דף י"א ע"ב

פר ושעיר של יום הכפורים או שעירי ע"ז שאבדו והפריש אחרים תחתיהם, ונמצאו - לר' יהודה: ימותו. לר' אלעזר ור' שמעון: ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה, שאין חטאת צבור מתה. ואין אומרים 'לב בית דין מתנה עליהן' - שאין מתנים על אבידה שאינה שכיחה.

פרה אדומה נפדית על כל פסול שבה ואפילו אחר מיתתה או שחיתתה, ואפילו אם לא נפסלה אלא שמצא אחרת נאה הימנה. שחטה על גבי מערכתה - אין לה פדייה עולמית. ולר' שמעון: עדיין יש לה פדיון. ולכן מטמאה טומאת אוכלין, הואיל והיתה לה שעת הכושר לפדותה ולאכלה, וכל העומד לפדות כפדוי.

אף שאין לב ב"ד מתנה על אבידה - בפרה אדומה

שדמיה יקרים - מתנה, שאין לתרץ שאפשר לפדותה משום שהיא קדשי בדק הבית, שהרי צריכה העמדה והערכה, ואין להעמיד הברייתא כר' שמעון הסובר שרק קדשי מזבח צריכים העמדה והערכה - שהרי לר' שמעון גם בנשחטה על מערכתה יש לה פדיון.

מתה פרה תפדה - אף שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים נפדית לעורה, ואף על כך מתנה לב ב"ד - כמאמר העולם 'מגמלא אונה' - אף אוזן הגמל כדאי הוא.

מה שאמר ר' יוחנן שלב ב"ד מתנה על מה שאין נצרך לציבור, ולכן תמידין שלא הוצרכו נפדין תמימים - היינו לחכמים, אבל ר' שמעון חולק על כך, ולכן הקשו לו (במשנתנו) איך אפשר להקריב שעירי מוספים שהוקדשו למועד זה (ר"ח, רגלים, יו"כ) במועד אחר אף שאין כפרתם שוה.

חכמים שמשמם אמר ר' יוחנן שחולקים על ר' שמעון - בקבלה היה לו, שאין להוכיח כן מחכמים דקטורת - שמא רק היא שאינה בת רעיה היא. ופרה - דמיה יקרים. וחכמים שהקשו לר' שמעון במשנה ומשמע שלשיטתם לא קשה איך קרבים זה בזה - אפשר דהיינו ר' מאיר שסובר שכל השעירים כפרתם שוה.

צבור ואין עולת עוף בצבור. (ורבא אמר שהוא 'בורכא').

אמר שמואל: קרבנות צבור סכין מושכתן למה שהן - והיינו כר' יוחנן דלעיל (ע"א) שלר' שמעון תמידין שנותרו קרבין עולות. וכן שנינו בברייתא שלר' שמעון שעיר שלא קרב ברגל יקרב בר"ח, לא קרב בר"ח יקרב ביוה"כ, לא קרב ביוה"כ יקרב ברגל, לא קרב ברגל זה יקרב ברגל אחר, שמתחילתו לא בא אלא לכפר על מזבח החיצון.

שעיר הפנימי ויו"כ מכפרים על זדון טומאת מקדש וקדשיו - שנאמר 'וכיפר על הקודש מטומאות בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם', פשעים - מרדים, כאמור 'מלך מואב פשע בי', 'אז תפשע לבנה בעת ההיא'. חטאות - שגגות, כאמור 'נפש כי תחטא בשגגה'.

שעיר המשתלח מכפר על שאר עבירות שבתורה, הקלות והחמורות, הזדונות והשגגות, הודע ולא הודע, עשה ולא תעשה, כריתות ומיתות בית דין - כלומר, על שאר עבירות, בין קלות בין חמורות, בין שעשאן בשוגג בין שעשאן במזיד - אותן שעשאן בשוגג בין נודע לו ספיקן בין לא נודע לו ספיקן. קלות - עשה ולא תעשה, חמורות - כריתות ומיתות ב"ד.

יום שני פרשת מקץ - כ"ג כסלו תשע"ח

דף י"ג ע"א

מה ששנינו ששעיר המשתלח מכפר על עשה - אין מדובר בעשה תשובה - שלא זז משם עד שמוחלים לו, אלא בעומד במרדו, וכרבי שיו"כ מכפר על כל עבירות שבתורה בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה, חוץ מפורק עול ומגלה פנים בתורה ומפר ברית בשר - שרק אם עשה תשובה יו"כ מכפר. שנאמר 'כי דבר ה' בזה' - זה הפורק עול ומגלה פנים בתורה, 'ואת מצותו הפר' - זה המפר ברית בשר, 'הכרת תכרת' - הכרת לפני יו"כ תכרת לאחר יו"כ, 'עונה בה' - רק אם לא עשה תשובה. ולחכמים: 'הכרת' - בעולם הזה, 'תכרת' - לעולם הבא, 'עונה בה' - שאם עשה תשובה ומת מיתה ממרקת.

סיפא דמשנה שנויה בשיטת ר' יהודה - שסובר שאחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח מתכפרים על שאר עבירות בשעיר המשתלח, אלא שרבי שכשיטתו שנויה הרישא סובר בזה כר' יהודה רבו.

רבי סבר כר' יהודה לענין כפרת הכהנים, אך ר' יהודה לא סבר כרבי לענין כפרת יו"כ - ששנינו בספרא (שסתם ספרא ר' יהודה): שיו"כ מכפר רק על השבים, וכמו וחסאת ואשם, ואף שעדיף מהם שמכפר גם על המזיד - נאמר 'אך' לחלק שרק על השבים מכפר.

עוד שנינו בספרא: מנין שיו"כ מכפר אף אם לא התענה בו ולא קראו מקרא קדש ועשה בו מלאכה - שנאמר 'יום כפורים הוא' - מכל מקום. וליישב הסתירה בספרא - לאביי: הא רבי והא ר' יהודה. לרבא: שניהם כרבי, ומודה שאין מכפר על כרת של עבירות יו"כ. והוכיח כן: שאל"כ לא משכחת כרת

יום ראשון פרשת מקץ - כ"ב כסלו תשע"ח

דף י"ב ע"א

לדעת ר' שמעון (שאינן אומרים 'לב ב"ד מתנה') תמידים שלא הוצרכו לציבור - לר' יוחנן מקייצים בהם את המזבח, וכן שנינו בברייתא.

אמר רב שמואל ב"ר יצחק: שעירי חטאת ציבור שלא הוצרכו מודה ר' שמעון שאין מקייצין בגופם אלא בדמיהם - שרק תמידים שהיו מתחילה עולות קרבים עצמם לעולות קיץ המזבח. אבל חטאות אף שעומדות לעולה - גזרו שלא להקריבם לעולה אחר שכבר נתכפרו החטאת, שמא יקריבום גם קודם כפרה.

סיוע לדברי רב שמואל מג' ברייתות:

א. פר ושעיר של יוה"כ או שעירי ע"ז שאבדו והפריש אחרים תחתיהם, ונמצאו - לר' יהודה: ימותו. לר' אלעזר ור' שמעון - אין חטאת צבור מתה, אלא ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה - אך הם עצמם לא יקרבו עולה.

ב. שני שעירים של יוה"כ שאבד השעיר הפנימי, והוצרכו להביא שנים אחרים להגדיל עליהם - הראשון קרב, והשני ירעה עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיו לנדבה - אך הוא עצמו לא.

ג. אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו - לת"ק: ירעה עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיו לנדבה. לר' אליעזר: ימותו. לר' יהושע: ירעה וכו' ויביא בעליו בדמיו עולה (ולא כת"ק שקרב לקיץ המזבח) - אך הוא עצמו לא.

דף י"ב ע"ב

אין מקייצין בעולת העוף - כיון שהן עולות נדבת

דיום הכפורים. ופרכו: משכחת כשעבר בלילה ומת קודם היום. וחזר והוכיח: שאל"כ לא שייך כרת דיום. ופרכו: שייך כגון באכל ונחנק באכילתו, או שאכל סמוך לשקיעת החמה.

דף י"ג ע"ב

שנינו במשנה 'אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח' הרי ששונים בכפרתם, ושוב שנינו 'מה בין ישראל לכהנים ולכהן משוח' - כלומר, אחד ישראל ואחד כהנים ואחד כהן משוח מתכפרים בשעיר המשתלח בשאר עבירות ואין חילוק ביניהן, ומה בין ישראל לכהנים ולכהן משוח - שהפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו. ומשנתנו כר' יהודה כדלהלן.

אמר ר' יהודה: 'זכיף את מקדש הקודש' - זה לפני ולפנים (שנטמא שם ושהה כדי השתחואה). 'את אהל מועד' - זה היכל (כנ"ל). 'מזבח' - כמשמעו (שהקטיר עליו בטומאה). 'יכפר' - אלו עזרות (שנכנס בטומאה). 'כהנים' - כמשמעו. 'עם הקהל' - אלו ישראל. 'יכפר' - אלו הלויים, הושו כולן לכפרה אחת שמתכפרין בשעיר המשתלח בשאר עבירות.

ר' שמעון אומר: כשם שדם שעיר פנימי מכפר על ישראל על טומאת מקדש וקדשיו - כך דם הפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו, וכשם שוידויו של שעיר המשתלח מכפר על ישראל בשאר עבירות - כך וידויו של פר מכפר על הכהנים בשאר עבירות. ומה שהושו כולם לכפרה - היינו שכולם בני כפרה, אך כל אחד בשלו.

מקורו של ר' שמעון: 'ולקח את שני השעירים' - הוקש שעיר משתלח לשעיר פנימי, מה פנימי אינו מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו שנאמר 'אשר לעם', אף המשתלח אינו מכפר על הכהנים בשאר עבירות. ורבי יהודה סובר שהוקשו רק לענין שיהיו שוים במראה ובקומה ובדמים.

תנו רבנן: 'ושחט את שעיר החטאת אשר לעם' - שאין הכהנים מתכפרים בו, אלא בפרו של אהרן, ואף שגם בו נאמר 'אשר לו' - הרי נאמר 'יכפר על הכהנים' ובהכרח מצינו להן כפרה, ומוטב שיתכפרו בפרו של אהרן שהותר 'לו' מכללו שהרי מכפר גם על ביתו. ואם תפרוך שרק 'ביתו' נאמר - הרי הוא אומר 'בית אהרן ברכו...' - כל הכהנים נקראים 'בית אהרן'.

התנא של הברייתא - לר' ירמיה: דלא כר' יהודה הסובר שכהנים מתכפרים בשעיר המשתלח - שהרי אמר שאם לא מתכפרים בפרו של כה"ג - אין להם שום כפרה, אלא כר' שמעון הסובר שאין מתכפרים במשתלח. לאביי: אפילו כר' יהודה, והכוונה לכפרה על טומאת מקדש וקדשיו, ש'יכפר על הכהנים' מלמד שיש להם כפרה בשאר עבירות, וכמו כן יש להם כפרה בטומאת מקדש וקדשיו וכו'.

יום שלישי פרשת מקץ - כ"ד כסלו תשע"ח

דף י"ד ע"א

לעיל (יג): דרשו מ'אשר לעם' שאין השעיר הפנימי

מכפר על הכהנים - שאינו נצרך ללמד שלא בא מממונו של כהן גדול, שהרי נלמד מ'ומאת עדת בני ישראל'.

לעיל (שם) שנינו שכיון שנאמר בפרו של אהרן 'אשר לו' יש לו לכפר רק עליו, והוצרך ללמוד מ'בית אהרן' שמכפר על כל הכהנים - וקשה שהרי הוצרכו ג' פעמים 'אשר לו' ללמד: א. שמביא מממונו ולא משל צבור. ב. לא משל אחיו הכהנים אף שמתכפרים בו. ג. שהוא לעיכובא. ותירצו: הלימוד נצרך משום שהיה מקום לומר שכשם שאין מתכפרים בפנימי שאינו מממונם, א"כ גם בשל אהרן שאינו מממונם לא יתכפרו, אלא נלמד מ'בית אהרן' שמתכפרים.

ג' כפרות בפרו של אהרן - שני וידויים והזאת הדם: לר' שמעון - אחד כנגד שעיר פנימי (לתלות לכהנים על טומאת מקדש וקדשיו של ידיעה בתחילה ולא בסוף), ואחד כנגד שעיר הנעשה בחוץ (שיש ידיעה רק בסוף), ואחד כנגד שעיר המשתלח (שאר עבירות). לר' יהודה - אחד לו ואחד לביתו, שמוטב יבוא זכאי ויכפר על החייב ואל יבוא חייב ויכפר על החייב.

הדרן עלך שבועות שתיים

פרק שני - ידיעות הטומאה

ידיעות הטומאה שתיים שהן ארבע: נטמא וידע, ואחר כך - א. נעלמה ממנו טומאה, וזכור את הקודש או המקדש, ב. נעלם ממנו הקודש או המקדש וזכור את הטומאה, ג. נעלמו ממנו שניהם - ובא' מג' אלו אכל את הקודש או נכנס למקדש, ואחר כך נודע - הרי זה בעולה ויורד.

גם הנכנס לתוספת העזרה חייב בקרבן - שאין מוסיפים על העיר ועל העזרות אלא במלך ונביא ואורים ותומים וסנהדרין של ע"א ובשתי תודות ובשיר, ובית דין מהלכים ושתי תודות אחריהם וכל ישראל אחריהם, הפנימית נאכלת והחיצונה נשרפת. וכל שלא נעשית בכל אלו הנכנס לשם אין חייב.

דף י"ד ע"ב

נטמא בעזרה - א. נעלמה ממנו טומאה וזכור את המקדש, ב. נעלם הימנו מקדש וזכור הטומאה, ג. נעלמו ממנו שניהם - ואחר ג' אלו השתחווה, או ששהה בכדי השתחואה, או שיצא בדרך ארוכה - חייב, יצא בקצרה - פטור.

הנטמא בעזרה - זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה, ואיזו היא מצות עשה שבגדה שחייבים עליה: שימש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד - חייב, מפני שנהנה ביציאתו. (יבואר בגמרא).

לר' אליעזר רק על העלם שרץ חייב ולא על העלם מקדש - שדרש 'השרץ ונעלם ממנו'. לר' עקיבא: על העלם טומאה חייב ולא על העלם מקדש - שנאמר 'ונעלם ממנו והוא טמא'. לר' ישמעאל: נאמר 'ונעלם' ו'ונעלם' שתי פעמים - לחייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש.

ח' ידיעות יש - טומאה דקודש וטומאה דמקדש ידיעה תחלה וידיעה סוף, ומנו רק ד': א. מנו רק ד' אחרונות שמביאות לידי קרבן. א. מנו רק ד' ראשונות שאינן בכל התורה כולה.

איבעיא בנעלמו ממנו הלכות טומאה, ולא שלא ידע איזה מין שרץ מטמא - שידוע לכל תינוק בבית רבו, אלא כגון שנגע בכעדשה ולא ידע אם שיעור זה מטמא, האם מה שידע ש'שרץ' מטמא נחשב לידיעה או לא, ותיקו.

איבעיא: בן בבל שעלה לארץ ישראל ונעלם ממנו מקום מקדש, אליבא דרבי שמחייב על העלם מקדש, והצריך ידיעה תחילה, וסובר שדי בידיעת בית רבו - האם מה שידע שיש מקדש בעולם נחשב לידיעה, או שצריך גם שידע את מקומו, ותיקו.

יום רביעי פרשת מקץ - כ"ה כסלו תשע"ח

דף ט"ז ע"א

המקור לסדר הוספה לעזרה: 'ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו' - לדורות. (ושם היה משה מלך ונביא, ואחיו כהן גדול, ואורים ותומים ושבעים זקנים, ומקרא דנחמיה דורשים שתי תודות).

כל הכלים שעשה משה משיחתן מקדשתן מכאן ואילך עבודתן מחנכתן, ואין דורשים 'וכן תעשו' לדורות - שנאמר 'וימשחם ויקדש אותם' - אותם במשיחה ולא לדורות במשיחה. ואין לומר לדורות או במשיחה או בעבודה - שנאמר 'אשר ישרתו במ בקודש' - תלאן הכתוב בשירות. ואין לומר שלדורות במשיחה ובעבודה שהרי נאמר 'וכן תעשו' - שהרי מיעט הכתוב 'אותם' - אותם במשיחה ולא לדורות במשיחה.

שתי תודות שאמרו - לחם ולא בשר. והמקור: 'ואעמידה שתי תודות גדולות ותהלוכות לימין מעל לחומה', שאין לפרש 'גדולות' ממין גדול - שא"כ היה אומר 'פרים', אלא גדולות במינם, וכיון שאין חשיבות קמי שמיא (שהרי בעולת בהמה ובעולת העוף ובמנחה בשלשתם נאמר 'אשה ריח ניחוח' - אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין את לבו לאביו שבשמים) בהכרח שהכוונה לגדולה שבתודה והיינו לחמי חמץ, שכל לחם גדול כג' לחמי מצה כדלהלן.

לחמי תודה: חמש סאה ירושלמיות שהן שש מדבריות שהן שתי איפות, עשרים עשרון - עשרה לחמץ ועשרה למצה, ובמצה שלשה מינים - חלות ריקין ורבוכה.

דף ט"ו ע"ב

אין העזרה מתקדשת אלא בשיירי מנחה - כירושלים, מה ירושלים מתקדשת בדבר הנאכל בה ואם יוצא ממנה נפסל, אף עזרה דבר הנאכל בה והיוצא ממנה נפסל. אך אין לדרוש 'מה להלן חמץ אף כאן חמץ' - שלא שייך מנחת חמץ, שאף את השיריים אסור להחמיץ, שנאמר 'לא תאפה חמץ חלקם'. ובשתי

הלחם בעצרת אי אפשר - שבערב יו"ט עדיין אין קדושים שתי הלחם עד שחיתת הכבשים, ואי אפשר לבנות בעיו"ט ולקדש למחר - שצריך קידוש בשעת הבנין, וביו"ט אי אפשר לבנות שאין בנין מקדש דוחהו, ולהשאירם למחרת אי אפשר - שנפסלים בלינה, ולבנות בעיו"ט ולשייר מעט ולסיימו מיד ביציאת החג - אין בנין בית המקדש בלינה, שנאמר 'וביום הקים את המשכן'.

מקדשים התוספת ב'שיר' - שיר של תודה (מזמור לתודה), בכינורות ובנבלים ובצלצלים, על כל פינה ופינה ועל כל אבן גדולה שבירושלים, ואומר 'ארוממך ה' כי דליתני וגו', ושיר של נגעים - 'ונגע לא יקרב באהלך', וי"א של פגעים - 'יפול מצדך אלף', ואומר 'יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן' עד 'כי אתה ה' מחסי עליון שמת מעונך', ו'מזמור לדוד כברחו מפני אבשלום בנו ה' מה רבו צרי' עד 'לה' הישועה על עמך ברכתך סלה'.

רבי יהושע בן לוי היה אומר קודם שכיבתו לישון פסוקים הנ"ל - ואף שאסור להתרפאות בדברי תורה - להגן מותר, ורק על מכה אסור, ואם רוקק על המכה בשעה שלוחש עליה אין לו חלק לעולם הבא - שאין מזכירין שם שמים על הרקיקה.

בשעה שמוסיפים - שתי תודות מהלכות ובית דין וכל ישראל אחריהם, והתודות - י"א שמהלכות זו כנגד זו, וי"א זו אחר זו.

התודות המהלכות, אף ששניהם קדושות - על פי נביא הפנימית נאכלת ועל פי נביא החיצונה נשרפת. מי הפנימית - לאומר 'זו כנגד זו' היינו הקרובה לחומה, ולאומר 'זו אחר זו' היינו הקרובה לב"ד.

יום חמישי פרשת מקץ - כ"ו כסלו תשע"ח

דף ט"ז ע"א

העניינים הנעשים לקדש תוספת עזרה - לרב הונא: כל שלא נעשית 'בכל אלו' הנכנס לשם בטומאה פטור, שסבר קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא, ועזרא עשה רק לזכר בעלמא. לרב נחמן: רק אם לא נעשית 'באחת מכל אלו', שסבר קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא, ועזרא היה צריך לקדש, וקידש אף בלא אורים ותומים. ולמסקנא מחלוקת תנאים היא זו, כדלהלן.

אבא שאול אומר: שני ביצעין היו בהר המשחה, תחתונה - נתקדשה בכל אלו וקדושתה גמורה, ועמי הארץ אוכלים שם קדשים קלים אבל לא מעשר שני, וחברים אוכלים שם גם מעשר שני. עליונה - לא נתקדשה בכל אלו אלא בעולי גולה שלא במלך ושלא באורים ותומים, ולא היתה קדושתה גמורה, ועמי הארץ אוכלים שם קדשים קלים אבל לא מעשר שני, וחברים אין אוכלים שם לא קדשים קלים ולא מעשר שני, ולא קידשוה - שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך ונביא ואורים ותומים ובסנהדרין של ע"א ובשתי תודות ובשיר - והיינו כרב הונא שהכל מעכב. והכניסוה לירושלים - מפני

דף י"ז ע"א

איבעיות בשהייה בטומאה, שנשארו בתיקו:

א. אם רק לחיוב קרבן בשוגג צריך שהייה בעזרה בטומאה כשיעור השתחוואה, או שגם למלקות במזיד.

ב. תלה עצמו באויר עזרה ושהה שיעור השתחוואה - האם פטור כיון שהיא שהייה שאינה בת השתחוואה, או כיון שהיא שהייה בפנים חייב בכל אופן.

ג. טימא עצמו במזיד ושהה בעזרה פחות מכדי השתחוואה - האם רק באונס צריך שהייה, או גם במזיד.

ד. נזיר בקבר - האם רק בפנים נתקבל שצריך שהייה כדי השתחוואה, אבל בחוץ לוקה אף בפחות, או על כל אונס התקבל שצריך שהייה כדי השתחוואה להתחייב.

נטמא בעזרה ויצא בדרך הקצרה פטור - היינו אפילו הלך עקב בצד גודל, ואפילו כל היום כולו. והיינו בלא שהה כלל, ואם שהה מקצת והלך מקצת, איבעיא אם מצטרפים השהיות.

אביי בעי מרבה: אם רץ בארוכה ושהה כדי שיעור הליכה בקצרה - האם השיעור מחייב ופטור, או שמא כל שבא בארוכה חייב. והשיבו: חייב, שלא נתנה ארוכה להדחות אצלו. ומה ששינוי שטמא ששימש חייב מיתה - והלא אם שהה הרי הוא בר כרת, לא כשרץ בקצרה ולכן אין חייב על שהייתו בעבודה, אלא מדובר שבא בקצרה והפך בצינורא דרך הליכתו.

דף י"ז ע"ב

זר שהפך בצינורא חייב מיתה - ואף שלולי הפיכתו היו מתעכלים האימורים לאחר זמן, קירוב עבודה - עבודה היא.

רב אושעיא אמר: הנכנס לבית המנוגע דרך אחוריו ואפילו כולו חוץ מחוטמו - טהור, שנאמר 'והבא אל הבית' - דרך ביאה אסרה תורה. ואמר שירא לומר חידוש זה שא"כ גם אם נכנס כולו כך יהא טהור. ויישב רבא שאם נכנס כולו לא גרע מכלים שהיו בבית קודם הסגר שטמאים - כאמור 'ולא יטמא כל אשר בבית'.

גגים של היכל ועזרה - אין אוכלים שם קדשי קדשים, ואין שוחטים שם קדשים קלים, וטמא שנכנס דרך הגג להיכל פטור, שנאמר 'ואל המקדש לא תבוא' - דרך ביאה אסרה תורה. וסייעתא לרב הושעיא.

מה ששינוי 'זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה ואיזו היא מצות עשה שבגדה שחייבין עליה...' - קאי על המשנה בהוריות 'אין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש, ואין מביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש, אבל חייבין על עשה ועל לא תעשה שבגדה, ומביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבגדה', וכאן פירש הדבר.

ואיזו היא מצות עשה שבגדה שחייבין עליה, היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב מפני שיציאתו הנאה לו כביאתו - חייב שתים, אחת על הכניסה ואחת על הפרישה. וכפי שיבואר להלן (דף י"ח).

א"ר אליעזר: שמעתי כשבנו בני הגולה בימי עזרא בהיכל עשו קלעים להיכל וקלעים לעזרות, ובהיכל בונין מבחוץ ובעזרות בונין מבפנים. א"ר יהושע: שמעתי שמקריבין אף על פי שאין בית, ואוכלין קדשי קדשים אף על פי שאין קלעים, וקדשים קלים ומעשר שני אף על פי שאין חומה - מפני שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא. ואמרו שיתכן שגם ר' אליעזר סובר שקידשה לעתיד לבא, אלא שכל אחד אמר מה ששמע, ומה שעשו קלעים הוא רק לצניעות.

התנאים שנחלקו אם קדושה ראשונה קידשה לעתיד לבא: בערכין הוזכרו ג' ערי חומה - קצרה הישנה של ציפורי, וחקרה של גוש חלב, ויודפת - א"ר ישמעאל ב"ר יוסי: מנו את אלו מפני שכשעלו בני הגולה מצאו אלו וקידשו, אבל ראשונות בטלו משבטלה הארץ. ובברייתא אחרת שנינו משמו: מנו חכמים את אלו שכשעלו בני הגולה מצאו אלו ומנאום, ולא אלו בלבד אלא כל שתעלה בידך מסורת מאבותיך שמוקפת חומה מימות יהושע בן נון כל מצות אלו נוהגות בה, מפני שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא. וליישוב הסתירה: א. שני תנאים אליבא דר' ישמעאל בר יוסי. ב. הברייתא השניה אמר ר' אלעזר בר יוסי, וכפי שדרש 'אשר לוא חומה' - אף על פי שאין לו עכשיו והיה לו קודם לכן, וכמו כן לענין קדושה קידשה גם לעתיד לבא.

דף ט"ז ע"ב

המקור לחיוב על טומאה בעזרה - כתוב אחד אומר 'את משכן ה' טימא', וכתוב אחד אומר 'כי את מקדש ה' טימא', ואף שנצרכו שניהם - שאילו נאמר רק משכן הייתי אומר שרק עליו חייב מפני שמשוח בשמן המשחה, ואילו נאמר רק מקדש הייתי אומר שרק עליו חייב מפני שקדושתו קדושת עולם, אמנם ללמדנו זאת היה יכול לכתוב בשני המקומות 'משכן' או 'מקדש', שהרי משכן נקרא מקדש - שנאמר 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', ונאמר 'ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן', וכן מקדש נקרא משכן - שנאמר 'ונתתי משכני בתוכם', ושינוי הלשון בא ללמדנו על טומאת עזרה.

חיוב הטומאה בעזרה הוא על השתחוואה או על שהייה כדי השתחוואה - ובהשתחוואה כלפי פנים חייב אף בלא שהייה - כריעה בעלמא, אבל כלפי חוץ רק אם שהה חייב, והיינו פשוט ידים ורגלים.

שיעור שהייה: י"א כזמן אמירת כל הפסוק 'וכל בני ישראל רואים ברדת האש וכבוד ה' על הבית ויכרעו אפים ארצה על הרצפה וישתחוו והודות לה' כי טוב כי לעולם חסדו', וי"א כזמן אמירת חלק הפסוק מ'ויכרעו' עד סופו.

קידה - על אפים, כאמור 'ותיקוד בת שבע אפים ארץ'. כריעה - על ברכים, כאמור 'מכרוע על ברכיו'. השתחוואה - פשוט ידים ורגלים, כאמור 'הבוא נבוא אני ואמך ואחיך להשתחוות לך ארצה'.

עמוד - מרילוס: 0528-00-1901 תפסה - ז'פוס הדי: 02-5385575